

PĚCHOTNÍ ROZHLEDY

Redaktor: Plukovník věch. Adolf Hálka.

LISTOPAD — PROSINEC 1938.

Podplukovník pěch. František Šantora:

Vliv použití BCHL., zvláště trvalých, na činnost pěchoty v útočném boji.

I.

S velkými možnostmi chemického boje a s nutností ochrany proti BCHL. počítají dnes všechny evropské armády a chemické službě se věnuje stále větší a větší pozornost; je to také nutné, nemají-li být nedostatky chemické služby a nedostatky ve výcviku jednotek v tomto oboru příčinou překvapení, nejistoty a velkých ztrát lidí a materiálu, zvláště na začátku války, než se jednotky se způsoby vedení chemického boje prakticky a dokonale obeznámí.

Chemický boj vyžaduje u pěchoty opatření a příprav technického i taktického rázu. O technických opatřeních se zmíním jen povšechně, poněvadž jejich rozbor provedl již kpt. B. Beneš ve VR. 1937 a 1938; v své úvaze chce sledovat některé taktické problémy chemického boje, které jsou důsledkem dnešního stavu prostředků k provádění chemických útoků a prostředků ochrany proti BCHL.

Způsoby budoucího použití BCHL. útočником jsou celkem tytéž, jako byly ve světové válce; útočník může provádět chemické útoky prchavými a podle taktického úmyslu i trvalými látkami vypouštěním BCHL. z ocelových láhví nebo z nádrží, plynovou střelbou dělovou, minometnou a plynometnou, shazováním leteckých plynových pum a leteckým postřikem záloh, SV., palebných postavení dělostřelectva, trénů, zásobovacích a odsunových středisk, vytvářením jedovatých dýmů, rozprašováním BCHL. do vzduchu.

Obránce může použít kromě všech těchto způsobů chemického boje i zamořování terénu trvalými zpuchýrujícími látkami jako velice účinné překážky k ztižení postupu útočníka.

V obranném boji je ochrana proti BCHL. poměrně jednodušší a její úspěch závisí hlavně na opatřeních dobré organizace chemického pozorování a chemické poplachové služby, na chemické kázni jednotek a na jakosti ochranného materiálu; taktických problémů pohybových je poměrně méně, ač nelze zholat přezírat podniky spojené s vystrídáním, s veškerým zásobováním a odsuny, jakož i taktické reakce na chemickou činnost protivníka.

V útočném boji použití BCHL. obráncem klade na útočníka požadavky značnější, a to nejen na způsob přímé ochrany jednotek proti BCHL., ale i na způsob vedení boje v prostorech zamořených bojovými chemickými látkami; použití BCHL. obráncem si vynutí u útočníka velmi četná opatření technického i taktického rázu.

II.

Ochrana jednotek pěchoty proti BCHL. vyžaduje:

1. vybavení pěchoty prostředky ochrany proti BCHL. prchavým i trvalým,
2. vybavení pěchoty odborně vycvičeným personálem pro chemickou službu se speciálním ústrojem,
3. pečlivého a obsáhlého výcviku všech jednotek pěchoty v chemické službě.

K 1. K přímé ochraně proti BCHL. musíme dát vojínu nejen masku, ale i prostředky chránící tělo, výstroj a výzbroj před působením látek zpuchýřujících; vojín musí být chráněn před účinky těchto látek při jich rozstříkování i při procházení zamořenými místy mimo boj i v boji a musí mít i prostředky k přímému provedení asanace pokožky a zbraní. Zde narážíme již na první obtíže, poněvadž váha ochranných prostředků bude tím větší, čím větší má být jejich odolnost proti BCHL. a jejich trvanlivost. Zatížení pěšáka je však dnes již tak veliké, že se mu prostě nedá nic přidat, nemá-li být vážně ohrožena jeho bojeschopnost; otázka odlehčení pěchoty s tím souvisící je vážným a dosud nedořešeným problémem dneška.

Ochranné oděvy s botami a rukavicemi, kterými jsou vystrojeny chemické jednotky různých armád, nemůže s sebou pěšák nosit; ani převážení jich dopravními prostředky a vydávání pěchotě podle potřeby není vzhledem k dosažení rychlé chemické pohotovosti jednotek a pro velký počet dopravních prostředků, jichž by bylo k tomuto účelu potřebí, vůbec přijatelné. Počítat můžeme nejvýše s tím, že dáme určitý počet ochranných oděvů některým jednotkám pěchoty, jako kulometným, technickým a spojovacím rotám a rotám doprovodných zbraní pro ten případ, kdy situace bude vyžadovat činnosti těchto zbraní nebo jednotek v zamořeném prostoru před provedením asanace; ochranné oděvy musí být dopravovány přímo na dopravních prostředcích těchto rot.

Také ostatní ochranné prostředky, jako ochranné pláštěnky a ochranné přezuvky zatěžují vojina více, než je nám příjemné; dále mají tu nevýhodu, že jejich odolnost proti BCHL. a zvláště jejich trvanlivost vyhovuje tím méně požadavku účinné ochrany vojína proti zpuchýřujícím látkám, čím z lehčího materiálu jsou zhotoveny. Po jich potřísnění a odložení zůstává vojín bez ochrany proti BCHL., nemůže-li provést jich asanaci nebo nejsou-li mu ihned dodány ochranné prostředky nové. Nutnost doplňovat ochranné prostředky proti BCHL. i během postupu a boje, mají-li být jednotky chráněny před opakovaným postříkem BCHL., nebo při opětovném překračování zamořeného prostoru vyžaduje dopravu zálohy ochranných prostředků přímo za jednotkami pěchoty a tím i značné zvětšení počtů bojových trénů.

Zvýšení zatížení pěšáka o váhu ochranných prostředků a rozmnožení počtu bojových trénů o vozidla nutná k dopravě ochranných obleků a k dopravě zálohy ostatních ochranných prostředků jsou prvními nepříjemnými důsledky možnosti vedení chemického boje, s nimiž musí každá armáda dnes počítat. I když dáme vojínu dvě lehké ochranné pláštěnky místo jedné ochranné pláštěnky těžké, nevyřešíme věc úplně, poněvadž mu nemůžeme dát i dvoje ochranné přezuvky, jejichž váha je příliš veliká; tak se může sice jednotka chránit do jisté míry proti opakovanému postříku letectvem, ale nemůže překročit druhý zamořený prostor, odlo-

žila-li upotřebené ochranné přezuvky po přechodu prvního. Papírové pláštěnky se snadno trhají a budou málo postačující ochranou vojína, bude-li musit v pásmu zamořeném BCHL. konat přískoky a střílet.

O taktických důsledcích toho všeho promluvíme později, při rozboru jednotlivých údobí útočného boje.

K 2. O vybavení pěchoty odborně vycvičenými chemickými jednotkami se speciálním ústrojem, o jejich úkolech při provádění chemického pozorování, průzkumu a činnosti asanační se nebudu šířit a poukazuji na článek kpt. Ing. Beneše ve VR., roč. 1938. Je konečně méně důležité, je-li chemickou jednotkou chemická četa u pluku nebo má-li již každý prapor nebo i róta svou chemickou jednotku; důležité je, aby těchto chemických jednotek bylo tolik, aby mohly splnit včas a na všech místech, kde je toho potřeba, nejdůležitější požadavky na ně kladené.

Výhodou organizace chemické čety u pluku je, že chemickému důstojníku, odpovídajícímu za správný chod chemické služby u pluku, je přímo podřízen i veškerý chemický personál. Naopak výhodou organizace chemických jednotek u praporu nebo u rot je, že použití chemických jednotek na místech potřeby je rychlejší a snazší a že jejich společný život s jednotkou usnadňuje vzájemnou spolupráci.

Vybavení chemických jednotek potřebným chemickým a asanačním materiálem má za následek další zvýšení počtu vozidel bojového trénu, které bude tím větší, čím více materiálu chemická jednotka má. Častá potřeba provádět chemický průzkum a asanaci v prostorech nepřitelem pozorovaných a postřelovaných vyžaduje, aby část materiálu byla vezena na kárách, nemají-li být asanační práce v prostorech postřelovaných nepřátelskými pěchotními zbraněmi brzděny zdoluhavým donášením materiálu od vozidel až k místu potřeby; část materiálu může být vezena na vozech.

Vybavení pěchoty chemickými jednotkami bude mít zase vliv na taktické vedení jednotek v boji.

K 3. Výcvik pěchoty v chemické službě je dosti složitý a obtížný zvláště proto, že BCHL. a některé ochranné prostředky můžeme při výcviku nahradit jen nedostatečnými a ne vždy vhodnými prostředky. Podle rozvrhu chemického výcviku jednotlivce ruské armády (5. číslo časopisu „Vojennyj věstnik“ z roku 1937) musí každý voják znát:

působení BCHL. na organismus člověka a zvířete a způsob první pomoci při zasažení bojovými chemickými látkami,

příznaky všech způsobů chemického útoku, příznaky příprav a začátku vypouštění BCHL. a dýmu a příznaky střelby dělostřelectva, minometů a plynometů plynovým střelivem,

rozeznávání prchavých i trvalých BCHL. podle zápachu a podle viditelných známek ve vzduchu i na zemi,

rychlé a správné nasazení masky, oblečení ochranné pláštěnky a navléknutí ochranných přezuvek v různých polohách, při jakémkoli způsobu chemického útoku, a to buď po vyhlášení chemického poplachu smluveným znamením, nebo z vlastní iniciativy při zjištění BCHL.; dále musí být voják vycvičen ve střelbě p. l. v ochranné pláštěnce, musí znát způsob vyběhnutí ze zamořeného prostoru vzhledem ke směru a síle větru a způsob asanace pokožky a zbraní zasažených BCHL.,

zjišťování zamořených prostorů, dávání smluvených znamení po zjištění BCHL. a označování okrajů zamořeného prostoru prostředky, které jsou po ruce,

zhotovování rohoží z nouzových prostředků a překračování zamořených prostorů pomocí různých prostředků v hloubce do 500 m, v dýmu a za dýmovou clonou a pod palbou pěchoty.

Vodiči soumarů, koní a vozkové musí znát mimo to i způsob individuální ochrany zvířat.

Ruské požadavky jsou jistě značné a mám za to, že nelze z nich slevit, má-li být zajištěna ochrana jednotek proti BCHL. za všech okolností a v každé situaci. V ruské armádě jsou proto věnovány chemickému výcviku pěchoty (ne jen chemickému výcviku speciálních chemických jednotek) nejméně zvláštní dvě hodiny týdně a k možnostem chemického boje se přihlíží při všech taktických cvičeních.

Důsledkem širokých možností chemického boje jsou nejen změny organizační, provedené již v četných evropských armádách, ale jistě si vyžádá použití BCHL. nová opatření i v taktickém řešení a provádění různých úkolů pěchoty v boji.

Jaká opatření to budou, uvidíme v rozboru jednotlivých údobí útočného boje.

III.

V útočném boji bude způsob provedení chemických útoků různý podle toho, je-li nepřítel rovněž v pohybu, či v obranném postavení. Je-li nepřítel rovněž v pohybu, jsou jeho možnosti chemického útoku omezeny až do zjednání dotyku na chemické útoky prováděné letectvem, dělostřelectvem a minomety, při čemž může použít podle svých vlastních úmyslů látek prchavých, místy i trvalých. Daleko větší možnosti k využití prostředků chemického boje má nepřítel v obraně, a útočník musí být proto zvláště zde připraven chránit se před chemickými útoky prováděnými všemi známými způsoby a prostředky. Zvýšená opatrnost, bedlivé chemické pozorování a průzkum a stálá zvýšená chemická pohotovost všech jednotek jsou nutné. Všichni velitelé musí provést ve všech údobích útočného boje i náležitou chemickou přípravu.

Přibližování.

Účelem přibližování je přivést jednotky v nejkratší době co nejbliže k nepříteli, beze ztrát a bez zbytečné únavy (P-I-2, čl. 214). Použitím BCHL., zvláště trvalých, může obránce zdržovat postup útočnicka především tím, že ho nutí k použití ochranných prostředků, k zjišťování zamořených prostorů, k hledání mezer a průchodů v nich, podle okolností i k asanaci průchodů nebo k zřizování přechodů; překračování zamořených prostorů s použitím ochranných prostředků a obcházení těchto míst unavuje útočnicka, zpomaluje jeho postup a při nedostatečném chemickém výcviku jednotek nebo při neopatrnosti může útočník utrpět velké ztráty ještě před zahájením boje. Budou proto BCHL. pro obránce jako prostředek k rušení postupu útočnicka často výhodnějším prostředkem než na příklad dělostřelectvo.

Proti nepříteli v přibližování může obránce použít těchto prostředků chemického boje:

z letounů vrhání plynových pum s BCHL. prchavými i trvalými a rozstříkávání BCHL. zpuchýřujících,

předem provedeného zamoření terénu zpuchýřujícími látkami; zamoření provede buď letouny nebo pozemními rozstříkovacími přístroji, dělostřelectvem anebo zvláštními plynovými minami,

plynového střeliva dělostřelectva, s látkami prchavými i trvalými.

Vždy je nutné předvídat spíše použití látek trvalých než látek prchavých.

Přibližování za vojskem, které je již v dotyku s nepřítelem, koná se nejčastěji v noci a jednotky použijí vždy, kdykoliv je to možné, vůdců od jednotek, které jsou již v dotyku (P-I-2 čl. 221). Možnost ohrožení jednotek chemickými útoky je za přesunu v noci poměrně menší, ale nelze ji naprosto vyloučit; zejména dělostřelectvo může rušit plynovou střelbou na důležité příchody pohyby jednotek i v noci.

Zamořené prostory zjištěné a označené již jednotkami v dotyku se v tomto případě buď obejdou nebo překročí mezerami a asanovanými průchody. Důležité je zřetelné označení zamořených míst pro noc, označení průchodů a mezer, kterými mají jednotky procházet, a opatrnost při procházení, aby nedošlo k potřísnění jednotek; zasažení BCHL. může být zaviněno hlavně zanedbáním potřebných příprav na noční přesun.

Daleko větší vliv bude mít použití BCHL. na činnost jednotek, koná-li se přibližování proti nepříтели, s kterým nebyl dosud zjednan dotyk. Podle našeho Cvičebního řádu pro pěchotu, bojový výcvik, mohou zde nastat dva případy, a to:

předvoje postupují za silnými přezvědnými jednotkami (jezdeckvo, SPO., PO.),

velitel předvoje vysílá sám průzkumné hlídky na větší vzdálenost v těch směrech, odkud potřebuje zprávy.

Způsob postupu za přibližování je podle čl. 215 předpisu P-I-2 v zásadě vždy stejný; čelní jednotky se rozčlení v družstva i v hloučky, anebo se i rozvinou, kdežto jednotky zadních sledů jdou v trojstupech a pochodových proudech co nejdéle po cestách, napříč terénem pak teprve tehdy, když to okolnosti vyžadují.

Stejně bude také chování všech jednotek, jsou-li za přibližování napadeny chemickým útokem letectva nebo dělostřelectva; napadené jednotky použijí podle druhu BCHL. ochranných prostředků, a snaží se dostat co nejrychleji nejkratší cestou proti směru větru ze zamořeného prostoru. Velitelé provedou po skončení chemického útoku a vyběhnutí ze zamořeného místa vždy pečlivou prohlídku osob, zvířat i materiálu, zvláště zbraní a nařídí asanaci nebo i odsun zasažených.

Složitější bude činnost jednotek, narazí-li na zamořené prostory.

V prvním případě bude se snažit velitel, který přezvědné jednotky vyslal, vybavit je i personálem a materiálem k provádění chemického průzkumu v jejich pásmu činnosti. Jednotky konající přibližování za těmito přezvědnými oddíly mohou tak dostat včas zprávy o použití nepřítelem BCHL. a najít při postupu některé zamořené prostory již zjištěné a vytyčené, snad i s označenými místy průchodů a cest k obejití. To ovšem nestačí a i při hlášení zamořených prostorů od průzkumu musí vykonat velitel předvoje přípravy k překonání známých i neznámých překážek posunutím dostatečného počtu chemického personálu a materiálu k čelním sledům, aby tak čelil též případnému dodatečnému zamoření prostorů, kudy PO. již prošel.

Naopak ovšem je ztížena nutností chemického průzkumu taktická činnost PO.; tomu však bude tak vždy, poněvadž povšechný chemický průzkum musí konat PO. i v svém vlastním zájmu, kdežto podrobný chemický průzkum, po případě i asanaci provede přidělená mu chemická jed-

notka, nerozejdou-li se přespříliš všeobecné úkoly průzkumné jednotky s úkolem jednotky chemické.

V druhém případě, kdy silnější přezvědné jednotky před předvojem nejsou, spočívá všechna tíha chemického pozorování a průzkumu spolu s prováděním nutných asanačních prací na předvoji. Předvojový prapor má buď organizačně stálou chemickou jednotku nebo má chemickou jednotku přidělenou od chemické čety pluku.

Velitel praporu bude mít sotva tolik prostředků, aby mohl přidělit každé své průzkumné hlídce po jednom chemickém roji (nejmenší chemická jednotka, schopná konat do určité míry samostatné úkoly chemické služby); práce přiděleného chemického roje by byla také vzhledem ke způsobu provádění průzkumné činnosti u slabé průzkumné hlídky velice problematická. Zde bude nutné spokojit se tím, že velitel praporu přidělí chemický roj průzkumné hlídce vyslané ve směru nejdůležitějším pro předvoj; tato hlídka bude obyčejně v síle jedné čety, tedy dosti silná a dosti daleko vpředu, aby umožnila chemickému roji plnění jeho úkolu.

Toto chemické zajištění předvoje není také postačující, poněvadž koná-li prapor přibližování v pásmu až 2 km širokém, může chemický roj provést podrobný chemický průzkum v šířce asi 500 m, takže zbývá prostor široký až 1500 m, kde chemický průzkum (podrobný) před čelními četami předvoje prováděn není. K zajištění podrobného chemického průzkumu v celém pásmu praporu by potřeboval velitel praporu kromě chemického roje u PH. ještě tři chemické roje; postačující však bude při vhodném rozdělení pásem činnosti chemických rojů jeden chemický roj pro každou rotu prvního sledu a alespoň jeden roj jako záloha velitele praporu, t. j. celkem čtyři chemické roje, které musí prapor mít, má-li splnit všechny úkoly chemické služby.

Vezměme proto jako základ, že chemický průzkum koná ve směru postupu praporu PH. v síle čety s jedním chemickým rojem, že každé rotě prvního sledu je přidělen rovněž jeden chemický roj a že jeden chemický roj si ponechal velitel praporu jako svou zálohu. Jak bude vypadat v tomto případě postup praporu za přibližování, postačí-li si PH. udržet vzdálenost 4 km před předvojem?

V šířce asi 500 m na ose silné PH. mohou najít čelní jednotky zamořené prostory již označené a někdy mohou použít chemickým rojem u PH. zjištěných a vytyčených mezer a cest k obejití. Rychlost jejich postupu by byla zpomalena jen málo, kdyby nemusily přihlížet k udržení styku a spojení se sousedními jednotkami. Narazí-li jednotky, před nimiž neprovádí chemický průzkum PH. s chemickým rojem, na zamořené prostory, musí po nasazení masek a navlečení ochranných přezuvek anebo pláštěnek zjistit nejdříve samy jejich přední okraj, vyhledávat mezery v nich a označit je zhruba pro zadní jednotky a k usnadnění činnosti chemických rojů.

Zde však máme první taktický problém, vyžadující zásadního řešení.

Zamoření terénu trvalými látkami bude použito obyčejně jen obráncem; postupující jednotky musí být připraveny na to, že nenarazí jen na jeden, ale na více zamořených prostorů, které budou musit během přibližování a při zjednávání dotyku překonat. Naražení na zamořené prostory znamená především, že nepřítel je již blízko, protože tak jako u jiných překážek platí i tu zásada, aby zamořené prostory mohly být pozorovány

a postřelovány. Není ovšem nikdy vyloučen případ, že obránce zamoří části terénu i daleko před svým obranným postavením, a proto máme zde tři možnosti:

zamořený prostor je vně pozorování a palby nepřítele,

zamořený prostor je v dosahu nepřátelského pozorování a palby dělostřelectva,

zamořený prostor je v dosahu nepřátelského pozorování, palby dělostřelectva a daleké palby těžkých kulometů.

Jak má pěchota jednat v prvním případě?

Musíme vycházet z toho hlediska, že má-li obránce tolik prostředků chemického boje, aby mohl zamořit části terénu i daleko před svým postavením mimo dosah svého pozorování a palby, jistě provedl zamoření terénu i poblíže postavení tam, kde může zamořené prostory pozorovat a postřelovat. Zamoření terénu daleko před obranným postavením bude provedeno jistě jen v menším rozsahu, zato však na nejdůležitějších směrech a na místech, která lze obejít nebo asanovat jen obtížně a s velkou ztrátou času.

Jde o to, mají-li čelní jednotky v tomto případě zamořené prostory obejít, projít mezerami v nich anebo je překročit? Obcházení a průchod mezerami vyžaduje předně pečlivého chemického průzkumu zamořeného prostoru, aby byly nalezeny jeho okraje a mezery v něm, dále velkých příčných, často i bočních pohybů částí jednotek k mezerám anebo k okraji zamořené místa a konečně uvedení jednotek do původní sestavy a původních směrů po obejití, což je v každém případě velkou ztrátou času. Předvoj ušetří tím však většinu svých ochranných prostředků proti BCHL., kterých pozbude, překračují-li čelní jednotky zamořený prostor přímo. Přímým překročením ušetří však opět času. Co je tu důležitější?

Při přibližování proti nepříteli v postavení bude jistě důležitější šetřit co nejvíce ochrannými prostředky pěchoty, jichž budeme mít spíše nedostatek než přebytek, a proto bude pro pěchotu vždy výhodnější, když zamořené prostory buď obejde, projde mezerami nebo vyčká provedení asanace potřebných průchodů. Ušetření ochranného materiálu proti BCHL. dáme zde přednost před rychlostí postupu; také šetření asanačním materiálem je nutné, a proto dáme provést asanování průchodů jen v případech nejnnutnějších.

Podobně bude tomu i tehdy, je-li zamořený prostor postřelován dělostřelectvem anebo dalekou kulometnou palbou; k požadavku vyhnout se zamořenému místu přistupuje ještě požadavek vyhnout se těmto palbám (P-I-2, čl. 215). Požadavek je tím důležitější, protože, je-li palba účinná, můžeme tyto zamořené a postřelované prostory přecházet podle předpisu P-I-2 jen v hloučcích anebo po jednotlivcích rychlými a krátkými přískoky, při čemž stěží zabráníme potřísnění jednotlivců a materiálu, i když jednotky použijí všech ochranných prostředků proti BCHL. Naopak bude však pěchota v tomto případě obvykle již tak blízko nepřítele, že pohyby nutné k obcházení zamořených a současně postřelovaných míst a nutné změny sestavy a směrů postupu nebudou vždy možné, i když nepřihlížíme k ztrátě času. Uvážit musíme také to, že nepřítel může zamořit určité části terénu proto, aby svedl větší části jednotek do nezamořených průchodů, kam soustředí většinu svých dalekých paleb. Zde se asi upotřebení ochranných prostředků alespoň u části čelních jednotek

sotva vyhneme, což může mít vážné důsledky na další vedení boje, narazí-li jednotky po odložení potřísněných ochranných prostředků znovu na zamořený prostor.

Vidíme z toho, že již při přibližování bude mít použití BCHL. nepřítelem značný vliv na rychlost postupu, bude klást zvýšené požadavky na způsob vedení jednotek a na činnost velitelů při překonávání zamořených prostorů. Těmito úvahami docházím pro přibližování k těmto výsledkům:

a) Koná-li se přibližování proti nepříteli v pohybu, kdy bude naražení na zamořené prostory jen málo pravděpodobné a kdy často půjde o rychlost potřebnou k dosažení určitého prostoru, nařídí velitelé předvojových praporů rotám prvního sledu překračovat zamořená místa s pomocí ochranných prostředků všude tam, kde by obcházení jich anebo procházení mezerami vyžadovalo příliš mnoho času. Zjištěných cest k obejití a mezer využijí ty čelní jednotky, které jsou poblíže nich; ostatní překročí zamořený prostor přímo.

Koná-li se přibližování proti nepříteli v postavení, nařídí velitelé předvojových praporů rotám prvního sledu zamořená místa buď obejít, využít k přechodu mezer a asanovaných průchodů. Zásadně musí rozhodnout o způsobu jednání pěchoty při naražení na zamořené prostory za přibližování vyšší velitel předem podle svého úmyslu, tak, jako nařizuje na př., nemají-li se jednotky na pochodu zastavovat při objevení nepřátelských letadel anebo při jejich útoku (P-I-3, čl. 168). Podrobnosti provedení určí podle situace a místních poměrů nižší velitelé.

b) Velitelé vysílající převzvědné oddíly a průzkumné hlídky přidělí sem chemické jednotky co možná v takovém počtu, aby mohly provést podrobný chemický průzkum a v nejnútnejším rozsahu i asanaci alespoň v nejdůležitějším směru.

c) Velitelé předvojových praporů mohou přidělit rotám prvního sledu po jednom chemickém roji (chemické hlídce) k provádění podrobného chemického průzkumu a k asanaci průchodu v pásmu postupu roty. Zbytek chemického personálu a asanační materiál posunují tak, aby ho mohli rychle použít na místech, kde toho bude potřebl.*)

d) Narazí-li některá jednotka za přibližování proti nepříteli v postavení na zamořený prostor ovládaný účinnou palbou dělostřelectva anebo účinnou dalekou palbou těžkých kulometů a nemůže vykonat pohyby potřebné k jeho obejití, hlásí to svému nadřízenému veliteli; ten rozhodne podle celkové situace o dalším postupu, nenařídí-li tak již dříve. Nelze-li na toto rozhodnutí čekat, projdou čelní čety zamořeným prostorem s použitím ochranných prostředků a velitel roty podle situace buď nařídí chemickému roji asanaci potřebných průchodů na nevhodnějších místech pro čety zadní nebo projde zamořené pásmo stejným způsobem jako čelní čety.

e) Zadní rotý obejdou zamořená místa vždy.

Činnost jednotek při naražení na zamořené prostory za přibližování bude podle toho rozličná.

Průzkumné hlídky, které narazí na zamořená místa, použijí ochranných prostředků, provedou povšechný průzkum a označení ve směru svého postupu, překročí je, odloží potřísněné převzuvky, po případě i pláštěnky

*) Diskusi podléhá, je-li účelné, přidělit chemické roje předem nebo je zasazovat až podle výsledku povšechného chemického průzkumu. (Pozn. redakce.)

a pokračují v plnění svého úkolu. Velitel přezvědného oddílu je během postupu co možná vystřídá, aby zabránil zastavení PH. při naražení na nový zamořený prostor.

Velitelé předvojových praporů, kteří dostanou od přezvědných oddílů (průzkumných hlídek) zprávy o zamořených prostorech v pásmu postupu předvoje, nařídí podle zpráv o rozsahu zamoření a o situaci včas buď potřebné změny sestavy praporu a pohyby nutné k obejití těchto prostorů rotami prvního sledu nebo nařídí podřízeným chemickým jednotkám, kde mají být asanovány průchody pro překročení zamořených prostorů. Všechny jednotky předvoje i valných vojáků se v tomto případě zamořeným místům buď vyhnou nebo je překročí mezerami a asanovanými průchody, aby ušetřily ochranné prostředky proti BCHL. pro další potřebu.

Avšak i kromě toho je nutno brát v úvahu zamoření vzniklá později za přezvědnými oddíly.

Nejsou-li před předvoji silné přezvědné oddíly s chemickými jednotkami, nedostanou velitelé předvojových praporů zprávy o zamoření terénu buď vůbec nebo je nedostanou včas a pro celý prostor postupu; nemohou proto provést předběžná opatření. Jak budou jednat jednotky v tomto případě, máme-li stále na zřeteli požadavek, aby bylo ochrannými prostředky proti BCHL. co nejvíce šetřeno?

Čelní družstva, jejichž hloubka a šířka nepřesahuje podle čl. 573 předpisu P-I-2 100 m, sotva najdou v svém prostoru možnost obejití anebo mezeru; lépe je na tom již četa, již dává šířka 200 m i více spíše možnost nalézt okraj zamořeného prostoru nebo mezeru v něm, a nejlépe rota se svým pásmem činnosti v šířce až 1 km. Má-li být proto šetřeno při přibližování ochrannými prostředky proti BCHL., může být postupováno takto:

Čelní družstvo, které narazí na nepostřelovaný zamořený prostor, hlásí to ihned smluveným znamením veliteli čety, nasadí masky a označí zhruba okraj zamořeného prostoru, aniž do něho vejde; dále jedná až podle rozkazu velitele čety.

Jakmile velitel čelní čety dostane hlášení některého čelního družstva o naražení na zamořený prostor, pokusí se proniknout ve směru postupu jiného družstva. Není-li ani to možné a přesahuje-li šířka zamořeného prostoru pásmo čety, zastaví se, neměl-li ovšem předem výslovný rozkaz zamořené pásmo překročit.

Velitel roty, který dostane hlášení čelních čet o naražení na zamořený prostor, nařídí přidělenému chemickému roji provést podrobný chemický průzkum a podle hlášení čet i podle výsledku průzkumu nařídí buď obejít zamořené místo, překročit zjištěnou mezerou nebo asanovat průchod na nejvhodnějším místě; překročení se provede teprve po provedení asanace nebo po zřízení přechodu z nouzových po ruce jsoucích prostředků. Je-li nařízeno nezdržovat se obcházením zamořených prostorů, nařídí to velitel roty velitelům čet předem.

Zamořené prostory bude nutno vytyčit i v palbách nepřítele. Průchody budou asanovány jen v důležitém směru, a nevyskytne-li se možnost obejití. Způsob přechodu postřelovaných zamořených prostorů bude stejný, jako bylo vylíčeno dříve, ale činnost velitelů bude obtížnější.

Řešíme-li překračování zamořených prostorů při přibližování tímto způsobem, dojdeme k dalšímu problému vznikajícímu především z toho, že se nebudeme moci ani při přibližování vyhnout vždy upotřebení ochranných prostředků u části jednotek předvojových praporů, dále z toho, že

často dojde k zasažení části čelních jednotek BCHL., zvláště tehdy, vane-li vítr ve směru postupu a čelní jednotky zjistí zamořený prostor teprve po vniknutí do něho. Proto musíme řešit způsob doplnění, resp. náhrady potřísněných a proto odložených ochranných prostředků proti BCHL. u předvojů a způsob vystřídání a odsunu zasažených jednotlivců po případě i jednotek.

V ruské revui „Vojennyj věstnik“ čís. 6/1938 uvádí V. Salnikov, že je nutno, aby předvojové prapory byly vybaveny dvěma až třemi soupravami ochranných prostředků vezenými za nimi třeba i na újmu jednotek zadních. Jde o to, zda je s hlediska rychlosti postupu výhodnější vydat zasaženým jednotkám nové ochranné prostředky nebo vystřídát tyto jednotky jednotkami zadními. V prvním případě trvá vydání nových ochranných prostředků sice dosti dlouho a znamená značné zdržení postupu, v druhém případě bude zpomalení postupu pravděpodobně ještě větší a velitel opotřebuje také větší část svých jednotek již před zjednáním dotyku a při něm. Hlavně tento důvod bude nás nutit ponechat předvojové prapory oslabené často i odsunem zasažených jednotlivců a malých jednotek v další činnosti až do zjednání dotyku. Jediné tak si může velitel zachovat neporušené jednotky pro další boj. Lze proto souhlasit s názorem, že je nutné dopravovat za rotami prvního sledu zálohu ochranných prostředků proti BCHL. na vozidlech bojového trénu a zařídit doplnění anebo náhradu odložených ochranných prostředků u čelních jednotek ze zálohy ochranných prostředků.

V rámci čety a roty bude nutné provést nejdříve vystřídání těch čet, které použily ochranných prostředků a je odložily, družstvy a četami zadními a teprve potom doplnit u nich vydané prostředky.

Při odsunu osob zasažených bojovými chemickými látkami je nutné dbát na to, aby v žádném případě nebyla snížena palebná síla jednotky, t. j. aby byly vždy ponechány u čet všechny lehké kulometry. Organizaci čet nařídí podle počtu zasažených a odsunutých osob velitel roty.

Použití BCHL. nepřítelem bude mít proto za následek zvýšení požadavků kladených na činnost všech velitelů již za přiblížování. Všichni velitelé musí pamatovat především na účelnou organizaci chemického průzkumu a chemické poplachové služby, dále musí řídit postup svých jednotek nejen se zřetelím na taktickou potřebu, ale i se zřetelím na použití BCHL. nepřítelem.

Jedním z těžkých problémů chemického boje je, jak zařídit v útočném i v obranném boji vyhledávání místního chemického poplachu, aby nebyl zbytečně rozšiřován i na jednotky, jichž se netýká, které nejsou chemickým útokem nepřítele ohroženy anebo nejsou v ohroženém prostoru. Řešení je těžké proto, že se každý, i místní chemický poplach vyhledá automaticky do stran i dozadu, takže smluvené znamení pro něj přejímají jak sousední, tak i zadní jednotky. Bude proto důležitým úkolem všech velitelů, zvláště však velitelů čet, aby se při přejímání znamení k chemickému poplachu od sousedních jednotek přesvědčili osobně o tom, zda je jejich jednotka také v ohroženém prostoru; teprve po osobně provedené zkoušce na plyn nařídí chemický poplach u své čety a rozšíří signál i na další jednotky. Tato zásada se týká vyhledávání chemického poplachu nejen za přiblížování, ale i při zjednávání dotyku, při útoku, pronásledování a v boji obranném.

Zjednávání dotyku.

Při střetnutí je použití BCHL., zvláště trvalých, kteroukoli z bojujících stran nemožné; naopak narazí velice často na zamořené prostory jednotky zjednávací dotyk proti nepříteli v postavení.

Předpis P-I-2 uvádí v čl. 222, že proti nepříteli v postavení jednájí jednotky předvoje obezřele a že zjednáání dotyku vyžaduje zpravidla delší doby. Doba potřebná k zjednáání dotyku bude ještě delší a obezřelost ještě nutnější, použije-li nepřítel v postavení jako překážky k ztížení postupu útočnicka BCHL.

Obránce může podle situace, terénu a povětrnostních podmínek použít proti nepříteli zjednávacímu dotyk všech způsobů chemických útoků a všech druhů bojových chemických látek. Použití prchavých BCHL. nebude mít podstatný vliv na taktické vedení boje, kdežto použití BCHL. trvalých znamená pro útočnicka velmi mnoho obtíží, jichž překonání bude vyžadovat opatření rázu technického i taktického. Požadavky na činnost velitelů všech stupňů budou daleko větší, má-li být zjednáání dotyku provedeno úspěšně a bez velkých ztrát.

Trvalých BCHL. může být obráncem použito k předem provedenému zamoření terénu letouny a pozemními rozstříkovacími přístroji, k postřelování postupujícího útočnicka plynovým střelivem anebo konečně k zamoření terénu zvláštními chemickými minami při vstupu útočnicka do určitého prostoru. Podle způsobu použití trvalých BCHL. bude činnost jednotek zjednávacích dotyk obtížnější nebo snazší a bude vyžadovat vždy jiných opatření. Použije-li obránce plynového střeliva dělostřeleckého (minometného) nebo chemických min, musí být snahou jednotek, které jsou v dosahu jejich účinnosti, dostat se co nejrychleji z ohroženého prostoru, kdežto jednotky zadní se těmto postřelovaným a zamořeným prostorům vyhnou. Nepřihlížíme-li k pravděpodobným ztrátám způsobeným jak střepinami střel, tak i přímým potřísněním jednotlivců bojovými chemickými látkami, bude mít tento způsob chemického útoku vliv spíše na urychlení než na zpomalení činnosti jednotek zjednávacích dotyk, poněvadž přirozeným důsledkem bude snaha dostat se ze zamořených míst rychlým pohybem vpřed. Zato naražení na zamořené prostory bude znamenat vždy, že se tempo postupu nejen zpomalí, ale že místy bude postup zastaven vůbec. Řada těžkých problémů, které se při tom vyskytují, je důkazem, že zjednáání dotyku přes zamořené prostory je jedním z nejchoulostivějších a nejobtížnějších úkolů, které budou musit velitelé všech stupňů v boji řešit.

Zamoření terénu může být provedeno v hloubce od 100—500 m, a to buď v souvislém pásmu nebo v nesouvislých, šachovitě rozložených prostorech. Vzdálenost zadního okraje zamořeného prostoru od předního okraje nepřátelského postavení bude podle okolností také rozličná, a tak je útočnick zjednávací dotyk v naprosté nejistotě o rozsahu a hloubce zamořeného prostoru, ačkoliv je tato znalost pro něho téměř nezbytnou podmínkou k rozhodnutí pro způsob vedení boje. Činností SPO., PO., nebo PH. může sice být a také bude zpravidla zjištěn přední okraj zamořeného pásma nebo zamořených prostorů alespoň v některých směrech, nesnadné však bude, aby tyto poměrně slabé jednotky provedly v palbě nepřítele úplný chemický průzkum. Obyčejně budou velitelé stát před úkolem, jak zjednat dotyk bez provedení předběžného chemického průzkumu, který se tak stává součástí jejich úkolu taktického.

Čl. 223 předpisu P-I-2 charakterizuje zjednání dotyku takto: „Čelní čety přicházejí do prostoru postřelovaného nepřátelskou pěchotou, kde jsou již podle okolností převzvedné oddily nebo průzkumné hlídky. Podle získaných zpráv jsou podle potřeby zesíleny, aby utvořily dostatečně silný palebný sled. Těžké kulometry a doprovodné zbraně utvoří palebnou základnu.“

Toto vše vyžaduje delší doby, takže zpravidla je zesílení palebného sledu a utvoření palebné základny všemi těžkými kulometry a ostatními doprovodnými zbraněmi praporu provedeno postupně, během zjednávání dotyku čelními četami a rotami prvního sledu. Také podpora dělostřelectva vyžaduje i při všech opatřeních k rychlému a včasnému zahájení palby určité doby a dělostřelectvo zasáhne obyčejně také teprve během boje. Tento normální průběh zjednání dotyku bude nutno změnit, zjistí-li PO. nebo PH. před postavením nepřítele zamořené prostory. Proč?

Zjednání dotyku začíná pro pěchotu od okamžiku, kdy musí na palbu nepřátelské pěchoty odpovídat svou palbou. V palbě nepřátelské pěchoty nelze postupovat beze ztrát, dokud nepřátelské zbraně mohou volně pálit, a proto je třeba získat převahu palby, aby byl umožněn pohyb. Tato všeobecná zásada nabývá tím větší důležitosti a významu, jde-li o přechod přes zamořené prostory, kde je pohyb vzhledem k použití ochranných prostředků proti BCHL. daleko obtížnější a pomalejší a kde je účast palby palebného sledu z téhož důvodu značně snížena; získání převahy palby za podpory malé části těžkých kulometů a doprovodných zbraní praporu lze jen stěží očekávat. Tak můžeme vyvodit jako první zásadu, že zjednání dotyku s nepřítelem v postavení chráněném zamořenými prostory může být zahájeno teprve tehdy, když je utvořena palebná základna všemi těžkými kulometry a doprovodnými zbraněmi předvojových praporů a když je připraveno i dělostřelectvo. Ukvapenost a spěch může mít za následek jen velké a zbytečné ztráty, a to jak palbou nepřítele, tak i účinkem BCHL.

Musíme si dobře uvědomit všechny obtíže, s nimiž je přechod zamořených prostorů v účinné palbě nepřátelských pěchotních zbraní spojen, a důsledky, které z toho plynou.

Pohyb v nasazené masce a v navlečených ochranných přezuvkách je velice únavný a pomalý a voják nemůže vyvinout žádoucí rychlost; proto by měly být přískoky krátké, aby nebyl voják dlouho terčem nepřátelské mířené střelby. Naopak však, čím více přískoků voják provede, tím více je vydán nebezpečí, že bude potřísněn bojovými chemickými látkami při probíhání zamořenými prostory.

Použití ochranných pláštěnek jako prostředku k ochraně před potřísněním při ulehnutí na zem není snadné; voják musí dbát, aby byl při ulehnutí chráněn, kromě nohou opatřených ochrannými přezuvkami, ještě celý, aby si při dalším přískoku nepotřísnil ruce, oděv a zbraně chemickými látkami zachycenými na pláštěnce, což je obtížné zvláště při silnějším větru, a konečně, aby stále zůstala čistá ta strana pláštěnky, na kterou uléhá. Čím z lehčího materiálu je pláštěnka zhotovena, tím snáze se při použití za podložku trhá.

Při pohybu v zamořených prostorech je nutno vědět, že právě ve skrytech bude zasažení bojovými chemickými látkami pravděpodobnější; je to vysoká tráva, obilí, křoviny a p. Také místa poskytující kryt budou pravděpodobně nebezpečnější pro větší koncentraci BCHL. v nich. S hlediska ochrany před účinky BCHL. je nejlépe, když mohou jednotky zjednáva-

jící dotyk projít zamořený prostor bez přískoků a bez vlastní palby rychlým krokem; možné je to jedině tehdy, když získáme naprostou převahu palby zbraněmi palebné základny a dělostřelectvem nebo podporou útočné vozby bez spolupůsobení zbraní palebného sledu, anebo když zastřeme pohyby jednotek při překračování zamořeného prostoru dýmovou clonou. Postačí také, když dělostřelectvo oslepi dýmem nepřátelské pozorovatelnosti a hlavní zdroje palby působící do zamořeného prostoru. V ruské vojenské literatuře se uvádí zadýmování s pomocí ručních dýmovnic jako prostředek k usnadnění překročení zamořených prostorů ležících v nepřátelské palbě i u malých jednotek, družstva a čety.

Způsob, jakým bude zjednání dotyku přes zamořené prostory provedeno, bude proto záviset hlavně na prostředcích, které velitel v daném případě má.

Dýmové clony dělostřelecké nebo pohyblivé použije pěchota k ochranně přechodu přes zamořené prostory vždy, kdykoli bude mít k tomu prostředky. Podpora jednotek zjednávajících dotyk v zamořených prostorech všemi zbraněmi palebné základny, po případě zastření činnosti těchto jednotek dýmem je tím důležitější a nezbytnější, protože vždy zůstane pro velitele každé jednotky, která narazí při zjednávání dotyku na zamořený prostor, jedna těžká otázka. Dotyk se zjednává zpravidla za nejasné situace; jeho účelem právě je, získat bojem zprávy o umístění a hodnotě nepřátelských sil. Každý velitel provádějící zjednávání dotyku za těchto podmínek musí uvážit, že by jeho jednotka mohla být po vniknutí do zamořeného prostoru zastavena nepřítelem dříve, než z něho vyjde, a proto musí učinit opatření, aby k tomu v žádném případě nedošlo. I toto nebezpečí nutí k zvýšení obezřetnosti a opatrnosti při zjištění BCHL. v pásmu postupu předvoje.

Činnost jednotek zjednávajících dotyk bude poněkud odlišná podle toho, v jakém rozsahu je zamoření terénu před ochranným postavením nepřítele provedeno a podle toho, je-li zamoření terénu zjištěno a včas hlášeno veliteli předvojového praporu. Předpokládat musíme, že velitelé předvojových praporů dostanou od přezvědných oddílů nebo od průzkumných hlídek se zprávami o nepříteli alespoň některá hlášení o zamořených prostorech. Avšak nebude tomu tak vždy.

Přezvědné oddíly a průzkumné hlídky, které narazí při provádění svého úkolu na zamořená místa postřelovaná nepřátelskou pěchotou, provedou, pokud jim to palba nepřítele dovolí, povšechný průzkum předního okraje zamořených míst, zjistí, jde-li o zamoření souvislého pásma, a hlásí výsledek průzkumu současně se zprávami o nepříteli veliteli předvoje. Dovnitř zamořeného pásma, když už zjednávají dotyk, pronikat zásadně nebudou; ale musí se pokusit proniknout zjištěnými mezerami, je-li to vzhledem k odporu nepřítele možné, a umožnit přidělené chemické jednotce provedení podrobného chemického průzkumu alespoň v některých místech. Důležité je zjistit, jakými prostředky a jak silně jsou postřelovány nepřítelem zamořené prostory, zvláště však mezery a průchody v nich. Včasné a přesné hlášení veliteli předvoje je nutné.

Velitel předvojového praporu musí při rozboru prvků podle čl. 178 až 185 předpisu P-I-2 přihlížet i k zprávám získaným o zamoření terénu bojovými chemickými látkami. Velitelům rot prvního sledu oznámí získané zprávy o použití BCHL. nepřítelem a doplní svůj rozkaz pro přiblížování podle úmyslu, který na základě těchto zpráv pojal.

Jde-li o nesouvislá zamořená místa, bude ve zvýšené míře důležité prosakování těch jednotek, které najdou mezeru a hlavně terén nezamořený BCHL.: za těmito jednotkami posune nadřízený velitel své zálohy, aby využil mezer, zdolal nepřátelské odpory chráněné zamořením terénu z boku, pronikl do hloubky a usnadnil tak překročení zamořených prostorů těm jednotkám, které na ně narazily. Tímto pronikáním i malých jednotek mezi zamořenými místy bude překročení zamořeného terénu značně usnadněno; součinnost všech jednotek, zejména vzájemná jejich podpora palbou a účinná podpora zbraněmi palebné základny a dělostřelectvem, je nezbytná.

Tím je dán zjednávaní dotyku přes nesouvislá zamořená místa určitý ráz a zároveň stanoveny hlavní zásady provádění. Těmito zásadami pro všechny velitele je:

využít mezer mezi nesouvislými zamořenými místy k pronikání do hloubky; důsledkem toho bude velice často nutnost čelních útoků na odpory chránící tyto mezery a vždy nutnost umlčet palbou nebo oslepit dýmem zvláště ty odpory, které střilejí do těchto mezer bočně nebo šikmo;

podporovat jednotky útočící mezerami všemi volnými prostředky palby a palbou jednotek, které nemohou pronikat vpřed přes zamořený terén pro palby nepřítele;

usnadnit proniknutí přes zamořené prostory stálým pohybem jednotek útočících mezerami, posunováním záloh za nimi a jejich palbou na odpory chráněné zamořeným terénem.

Použití dýmu i v menším rozsahu nebo podpora tanků přispěje vždy k splnění úkolu a k zmenšení ztrát.

Za čelními jednotkami provádějí chemické roje podrobný chemický průzkum; jeho výsledek umožní velitelům rot prvního sledu a velitelé předvojového praporu rozhodnout o posunování záloh, po případě o zasažení zálohy k útoku na nejvýhodnějším místě nejen s taktického, ale i s chemického hlediska, byl-li čelní sled zastaven.

Bylo-li převzdnými oddily nebo průzkumnými hlídkami zjištěno před nepřátelským postavením souvislé zamořené pásmo, může být zjednávaní dotyku provedeno různým způsobem podle prostředků, kterými velitel praporu disponuje a podle časových podmínek úkolu.

Má-li prostředky k zadýmování anebo podporu dostatečně silné jednotky ÚV., může přikročit k zjednávaní dotyku za podpory dělostřelectva a zbraní palebné základny bez průtahů; v tomto případě překračují čelní jednotky předvoje zamořené prostory bez přískoků a bez vlastní palby buď za dýmovou clonou nebo za tanky. Nemá-i tyto prostředky a má dostatek času, může nařídít zhotovení dostatečného počtu rohoží (ze slámy anebo z jiného materiálu, který je po ruce) předtím, než se čelní jednotky dostanou do palby nepřátelských pěchotních zbraní, a pokračování zamořeného pásma se pak děje s pomocí těchto rohoží, které jsou daleko vhodnější pro tento účel než ochranné pláštěnky. Podpora jednotek zjednávajících dotyk všemi zbraněmi palebné základny a dělostřelectvem je i v tomto případě nezbytná.

Neobtížnější bude zjednávat dotyk tehdy, když zamoření terénu nebylo vůbec nebo včas zjištěno převzdnými oddily a průzkumnými hlídkami, anebo když velitel předvojového praporu nemá ani zvláštní prostředky k usnadnění svého úkolu (dým, tanky), ani čas a materiál k zhotovení rohoží nebo jiných prostředků k zřízení nouzových přechodů. Úkol musí být potom splněn těmi prostředky, které jednotky předvoje mají,

bez ohledu na obtíže a na ztráty, s kterými je to spojeno. Účelné uspořádání palby všech zbraní praporu bude zde nezbytné.

Velitel praporu podporuje potom překročení zamořeného pásma rotami prvního sledu nejen všemi těžkými zbraněmi a přiděleným dělostřelectvem, ale i kulometnými skupenými utvořenými ze zálohy praporu. Podobně utvoří i velitelé rot prvního sledu a velitelé čet kulometná skupení, pod jejichž ochranou pronikají čelní čety přes zamořené pásmo s použitím ochranných prostředků proti BCHL. Úsilí všech velitelů musí být soustředěno na to, aby se jejich jednotky dostaly přes zamořené pásmo a nebyly donuceny zastavit se v něm.

Jsou-li zjištěny souvislé a silné odpory nepřítele před vstupem jednotek do zamořeného pásma, je výhodnější se zastavit a provést přípravu jako pro útok v zamořeném terénu, než slepě do něho vniknout a vydat podřízené jednotky nebezpečí dlouhého pobytu v otráveném ovzduší a na zamořené půdě. Rozhodnutí o tom, co v daném případě je třeba učinit, bude těžkým úkolem odpovědných velitelů.

Při zjednávání dotyku bude úkolem chemických jednotek provést podrobný chemický průzkum pod ochranou čelních jednotek, asanovat průchody pro zadní jednotky, po případě i asanovat zamořená místa pro umístění těžkých kulometů, doprovodných zbraní a pozorovatelů.

O místech, kde mají být všechny tyto práce provedeny, rozhodne velitel praporu podle výsledku chemického průzkumu a podle svého úmyslu.

Je-li velitel praporu nucen z taktických důvodů přesunout kupředu svou zálohu nebo zbraně palebné základny před asanováním průchodů, po případě umístit zbraně v zamořeném prostoru, učiní tak bez váhání; přímá obsluha zbraní použije ovšem ochranných oděvů.

Použije-li nepřítel v postavení trvalých BCHL. k zamoření terénu, mění se podle výsledku těchto úvah způsob zjednávání dotyku v tom smyslu, že velitel předvojového praporu musí k zjednání dotyku v zamořených prostorech učinit již předem přípravu a nařídit různá opatření podobně jako pro útok. Činnost čelních družstev, čelních čet a rot prvního sledu při zjednávání dotyku podle čl. 576, 640 a 693 předpisu P-I-2 musí velitelé usměrnit, jakmile dostanou zprávy o zamoření terénu v svém pásmu, podle svého rozhodnutí, jak chtějí tuto překážku zdolat, ještě předtím, než jejich čelní jednotky narazí na nepřátelské odpory a na zamořený prostor.

Podle ruských názorů má být veden boj tak, aby zamořená místa byla zásadně obcházena, i když je to s taktického hlediska nevýhodné.

Při zjednávání dotyku půjde obvykle jen o osamocená zamořená místa nebo o nesouvislé zamořené pás terénu; zásady pro překonání této překážky jsem uvedl již dříve. Běží-li při zjednávání dotyku o překročení souvislého zamořeného pásma, bude nutno:

využít k ochraně jednotek při překračování zamořeného pásma dýmu, a to podle prostředků, které velitel v daném případě má, buď pohyblivé dýmové clony pozemní nebo dělostřelecké dýmové clony, kterou oslepíme nejdůležitější pozorovatelné a hlavní palebné zdroje působící do pásma činnosti jednotky;

využití k podpoře jednotek zjednávajících dotyk tanků jako významného prostředku k získání převahy nad nepřítelem;

podporovat překročení zamořeného prostoru při zjednávaní dotyku všemi těžkými kulomety, doprovodnými zbraněmi, dělostřelectvem a volnými palebnými prostředky záloh;

připravit pro překročení rohože nebo jiný materiál vhodný k zřízení nouzových přechodů v zamořeném pásmu;

řídít asanační činnost chemických jednotek tak, aby jednotky zadních sledů mohly překročit zamořené pásmo asanovanými průchody nebo po přechodech z nouzového materiálu;

řídít pohyb jednotek zadních sledů k těmto průchodům a přechodům;

přidělit rotám prvního sledu zákopníky nebo ženisty s ochrannými oděvy k odstraňování překážek, zvláště zátarasů, v zamořených prostorech.

A nyní ještě několik drobných problémů, které se při zjednávaní dotyku přes zamořené prostory vyskytují.

Co má dělat velitel jednotky, která byla při zjednávaní dotyku přes veškeré účinné přípravy a opatření zastavena souvislou palbou nepřítele v zamořeném prostoru?

Řešení je jen jediné. Především hlásí tuto skutečnost svému nadřízenému veliteli (veliteli předvojového praporu) a vyčkává na dosažené částečné rozkazy a zásahu tohoto velitele; tímto zásahem může být buď poskytnutí zastavené jednotce prostředků k získání převahy a umožnění dalšího postupu (soustředěná palba těžkých kulometů, doprovodných zbraní a dělostřelectva na odpory bránící jednotce v postupu, podpora útočnou vozbu), poskytnutí prostředků k zastření pohybu jednotky (dým) nebo konečné provedení útoku zálohou velitele k zdolání nepřátelského odporu. Hlavním požadavkem pro tento zásah nadřízeného velitele je, aby se uskutečnil včas, t. j. pokud použité ochranné prostředky proti BCHL odolávají. Nemá-li nadřízený velitel potřebné prostředky nebo nestačí-li tyto prostředky k umožnění dalšího pohybu zastavené jednotky, nezbude nic jiného, než ustoupit zpět ze zamořeného pásma, čímž je zjednávaní dotyku pro jednotku skončeno.

Dále zůstává nerozřešena zdánlivě malicherná otázka, kdy mají jednotky zjednávací dotyk přes zamořené pásmo odložit potřísněné ochranné přezuvky; ihned po překročení zamořeného pásma anebo teprve po uplynutí doby, po kterou odolávají přezuvky účinkům trvalých BCHL? Různé články ruské vojenské literatury jsou pro řešení druhé z toho důvodu, že jednotky zjednávací dotyk mohou narazit po překročení jednoho zamořeného pásma v krátké době na další zamořené místo, před kterým by byly nuceny se zastavit a vyčkat buď dodání nových ochranných přezuvek nebo překročení zálohou. Důvod jistě správný a rozumný; naopak se však ponecháním potřísněných přezuvek u mužstva roznášeji trvalé bojové chemické látky do celé hloubky prostoru, jímž jednotky zjednávací dotyk procházejí, a i když není zamoření terénu tímto způsobem tak účinné, aby zabránilo pohybu a činnosti jednotek v něm, přece jen tu bude jistě opatrnosti potřeby. Rozhodnout o době odložení ochranných přezuvek musí podle situace velitelé rot prvního sledu; paušální řešení není zde možné.

Narazí-li čelní jednotky při zjednávaní dotyku po odložení přezuvek na další zamořený prostor, kterému se nemohou vyhnout, zastaví se před ním a provedou povšechný chemický průzkum jeho předního okraje; velitelé rot prvního sledu dají zadním četám především proniknout místy nezamořenými. Není-li to možné, nařídí překročení čelních

čet četami zadními a pronikají dále. Tu vyniká potom důležitost zásady, aby všechny zálohy, t. j. zadní čtyry rot a záložní rota praporu, šetřily svými ochrannými prostředky proti BCHL. co nejdéle. Překročené čelní čtyry zamořená místa později buď obejdou i vně pásma nebo je překročí po asanování průchodů a zřízení nouzových přechodů. To vše se musí dít s tím zřetelem, aby nebyly úplně porušeny svazky.

Nutnou prohlídku a asanaci osob i materiálu, po případě odsun osob zasažených BCHL. při procházení zamořenými prostory nařídí velitelé čet a rot teprve po dosažení cíle.

Má tedy použití BCHL. nepřítelem při zjednávání dotyku za následek ještě větší požadavky na činnost velitelů než za přibližování; dále vidíme, jak je vedení boje závislé na chemickém průzkumu a na jeho výsledku a jak těžkým úkolem bude řízení boje v zamořených prostorech.

Útok.

Proti útočníkovi může použít obránce podle situace, terénu a povětrnostních poměrů různých způsobů chemických útoků a několikerých BCHL. podobně, jak jsem uvedl při zjednávání dotyku. Rovněž tu nebude mít použití prchavých BCHL. obráncem téměř žádný vliv na taktické řešení, kdežto použití BCHL. trvalých ano.

Předpokladem útoku přes zamořené pásmo je, že jednotky byly při zjednávání dotyku zastaveny před ním, aniž vešly do zamořeného prostoru; v tomto případě budou zamořena zpravidla nejen místa vhodná jako východiště útoku, ale i místa vhodná pro umístění zbraní palebné základny a pro pozorování. Čára dosažená čelními jednotkami bude proto obvykle nevhodná i pro umístění sestavy ve východišti útoku i pro umístění zbraní palebné základny a pozorovatelů; předsunutí východiště útoku nebo alespoň části zbraní, jak o tom mluví čl. 230 Cvičebního řádu, nelze v tomto případě pro zamoření terénu trvalými BCHL. provést, aspoň ne bez velkých prací asanačních, které jsou v účinné palbě nepřátelských pěchotních zbraní jen stěží proveditelné.

V čl. 227 Cvičebního řádu čteme: „Každý útok, má-li se zdařit, musí být připraven. Tato příprava musí být tím důkladnější, čím více času měl nepřítel na uspořádání paleb a na úpravu terénu a čím lepší má prostředky.“ Dokonalá příprava je tedy podle slov Cvičebního řádu nezbytnou podmínkou zdaru každého útoku. V čem bude záležet příprava útoku přes zamořené pásmo?

Předpokládejme, že čelní jednotky provedly při zjednání dotyku i povšechný průzkum zamořeného prostoru až do čáry, kde byly zastaveny, a že chemické jednotky předvojových praporů provedly v tomto prostoru chemický průzkum podrobný. Obvykle bude proveden všemi těmito jednotkami chemický průzkum a označení předního okraje zamořeného pásma a chemický průzkum míst v hloubce vlastní sestavy, která zamořil nepřítel proto, aby ztížil nebo znemožnil umístit v nich palebné zdroje a pozorovatelné.

Nebyl-li tento podrobný chemický průzkum proveden chemickými jednotkami předvojových praporů, což lze stěží připustit, musí být proveden chemickými roji praporů určených k provedení útoku — jako první část přípravy útoku. Je-li dosti času, musí býti proveden chemickými hlídkami v noci alespoň povšechně chemický průzkum hloubky zamořeného pásma; provedení bude sice obtížné, ale dá se uskutečnit a přesné zjištění

hloubky zamořeného pásma v různých místech bude mít na rozhodování velitelů a na přípravu útoku velký vliv. Velitelé praporů nařídí vždy asanaci zvolených palebných stanovišť zbraní palebné základny a pozorovatelů, jsou-li v zamořeném prostoru, a nutných průchodů k nim.

Po obhlídce terénu se velitelé rozhodnou pro způsob provedení útoku a pro přípravu k němu hlavně podle toho, jakými prostředky bude útok přes zamořené pásmo podporován. Technická opatření pro útok přes zamořené pásmo budou mít menší rozsah, má-li být útok podporován tanky nebo proveden za dýmovou clonou, větší, bude-li útok proveden jen za podpory zbraní palebné základny a dělostřelectva. Vždy je nutné jako část opatření pro přípravu jednotek:

přezkoušet a doplnit počty ochranných prostředků proti BCHL., zvláště u praporů palebného sledu;

ulehčit pěchotě odložením části ústroje nepotřebné pro boj a zvýšit tak pohyblivost a rychlost vojína;

opatřit a shromáždit na vhodných místech podle předvídané potřeby dostatečné množství asanačního materiálu a nouzového materiálu pro zřizování nutného počtu průchodů a přechodů k přemístění zbraní palebné základny a jednotek zadních sledů;

určit ze zálohy pracovní jednotky k zřizování těchto průchodů a přechodů;

učinit opatření pro odsun a asanaci osob zasažených bojovými chemickými látkami.

Má-li být útočeno bez podpory tanků nebo bez dýmové clony, je nutno opatřit pro jednotky palebného sledu materiál k zhotovení rohoží, nejlépe cepovou slámu, a nařídít zhotovení těchto rohoží před umístěním jednotek ve východišti útoku.

Zaujetí sestavy ve východišti útoku, vyrazení a p. bude provedeno podle zásad Cvičebního řádu pro pěchotu, bojový výcvik, uvedených v čl. 229-238 a v příslušných ustanoveních pro družstvo, četou, rotu a p. Možnost pečlivého provedení příprav k útoku činí útok přes zamořené pásmo s technického i taktického hlediska snazším, než je zjednání dotyku. Vzhledem k ohrožení útočících jednotek bojovými chemickými látkami je nutno zdůraznit některé zásady, které při útoku přes zamořené pásmo mají zvýšenou důležitost, a to:

Východiště útoku zaujme pěchota vždy teprve až před samým útokem. Palebný sled se umístí na jeho předním okraji, přímo před předním okrajem zamořeného pásma, ovšem na bezpečnostní vzdálenost. Další sledy se umístí vždy do hloubky.

Palebný sled vyrazí z východiště útoku vždy najednou a postupuje po vyrazení co nejdále bez zastávky a bez vlastní palby, aby překročil zamořený prostor co nejdříve a bez potřísnění osob BCHL. Když to již není možné (útok bez podpory tanků, bez ochrany dýmu nebo bez absolutní převahy palby palebné základny), použije pěchota rohoží nebo ochranných pláštěnek a střídá pohyb a palbu, aby se dostala přes zamořené pásmo na ztečnou vzdálenost. Pracovní skupiny určené k zřizování průchodů a přechodů přes zamořené pásmo řídí velitelé tam, kde se projevuje úspěch. Prapory 2. sledu se posunují k místům zřízených průchodů a přechodů.

Zastávky v zamořeném prostoru, vynucené nepřitelem, musí být co nejkratší. Snahou každé jednotky musí být proniknout co nejdříve a co

nejrychleji přes zamořený prostor a dosáhnout cíle. Zastaveným sousedům pomáhají ostatní jednotky svým postupem a palbou svých volných prostředků.

K udržení dobytého terénu musí být použito všech lehkých kulometů; je-li při překračování zamořeného pásma zasažena část jednotky BCHL., musí se velitel postarat o to, aby při odsunu zasažených osob byly lehké kulometry ponechány na místě, a zajistit jejich přímou obsluhu.

Dotyk musí být udržen, i když jednotky po dosažení cíle narazí na další zamořený prostor; nemají-li již čtyř palebného sledu prostředky k překročení zamořeného prostoru, provede se udržení dotyku alespoň hlídkami vybavenými zbylými ochrannými prostředky, jinak zálohami.

Útok přes zamořené pásmo musí být tak připraven a podporován tolika prostředky, aby nedošlo k zastavení jednotek palebného sledu v zamořeném terénu. Útok vyžaduje, nejsou-li útočící jednotky podporovány tanky nebo chráněny dýmem, veliké podpory palbou, velikého úsilí a veliké námahy velitelů i jednotek, má-li mít úspěch. Jinak se provedení útoku přes zamořené pásmo neliší mnoho od vedení boje při zjednávání dotyku přes souvislé zamořené prostory.

Pronásledování.

Při ústupu budou zamořeni terénu trvalými BCHL. a jiné způsoby chemických útoků hlavními prostředky obránce, jimiž může značně znesnadnit nepřátelský postup, snížit jeho rychlost a způsobit nepříteli i značné ztráty. Je pravděpodobné, že zamoření terénu bude provedeno v několika pásech do hloubky, a proto musí být pronásledující jednotky vybaveny především dostatečným množstvím ochranných prostředků proti BCHL., zálohou ochranného materiálu vezenou na vozidlech bojového trénu a konečně musí jim být přidělen i dostatečný počet chemických jednotek k provádění podrobného chemického průzkumu a asanace.

Pronásledující jednotky si počínají při chemickém útoku nepříteli a při naražení na zamořené prostory podobně jako při přibližování a při zjednávání dotyku. Poněvadž rychlost postupu je tu podle Cvičebního řádu, čl. 242 podstatným činitelem, budou čelní jednotky nuceny použít svých ochranných prostředků proti BCHL. všude tam, kde by obcházení zamořených prostorů vyžadovalo příliš mnoho času a znamenalo větší zdržení postupu.

Narazí-li čelní jednotky na zamořené prostory postřelované účinnou palbou nepřátelských pěchotních zbraní, musí být snahou velitelů využít k proniknutí do nepřátelského postavení především mezer mezi zamořenými místy; k tomu určí velitel pronásledující jednotky největší část svých palebných prostředků a neváhá zasadit i zálohu k útoku ve zvoleném směru, je-li toho potřebl. I tehdy, používá-li nepřítel při ústupu bojových chemických látek, platí zásada, že musíme být co nejodvážnější; nejlepším prostředkem k usnadnění překročení zamořených a postřelovaných prostorů je odvážný a rychlý postup těch jednotek, které najdou mezeru mezi nimi nebo je mohou obejít. Zvláště tu bude iniciativy velitelů všech stupňů a jejich rychlosti v rozhodování třeba k tomu, aby pronásledování bylo nepřetržité, i když je zamořením terénu značně ztěžováno. K jiným úkolům velitelů přistupuje ještě úkol řídit pohyby zadních jednotek tak,

aby si ušetřily co nejdéle svých ochranných prostředků proti BCHL., ale použít jich vždy a rychle k pronikání mezerami v zamořených prostorech anebo k překročení čelních jednotek zastavených před nimi pro nedostatek prostředků k jich překročení; dalším úkolem velitelů bude doplňování potřísněných a odložených ochranných prostředků u čelních jednotek, aby tím nebylo pronásledování zdržováno nebo dokonce zastaveno.

Vede-li nepřítel ústupový boj, bude zamořený terén zpravidla vždy v dosti účinné palbě nepřátelské pěchoty; to znamená, že zamoření terénu bude provedeno přímo před jednotlivými ústupovými postaveními obránce. Podle způsobu a rozsahu zamoření a podle síly odporu nepřítele bude třeba útok na každé ústupové postavení organisovat podobně jako při zjednání dotyku.

Také při pronásledování bude nutno zvýšit obezřelost, zjistí-li se, že nepřítel používá i trvalých BCHL. Zpomalení postupu bude tím nepřítelem vždy dosaženo, protože nutná opatrnost, provádění chemického průzkumu čelními a chemickými jednotkami, přípravy k překonání zamořených prostorů a konečně jich překračování, zvláště v palbě nepřátelských pěchotních zbraní, budou znamenat pro pronásledujícího i při nejlepších přípravách a opatřeních takovou ztrátu času, že zamořením terénu alespoň v nejdůležitějších směrech získá obránce daleko více času nežli jakýmkoliv jiným způsobem.

Bude-li pronásledujícím jednotkám přiděleno zejména silné dělostřelectvo a jednotky útočné vozby, zvýší se tím nejen jejich útočná síla, ale usnadní se jim také přechod přes zamořené prostory.

Použití dýmu za vhodných povětrnostních podmínek usnadní, jsou-li ovšem prostředky rychle po ruce, přechod přes zamořené prostory, nerušený postup až na ztečnou vzdálenost a ztíží obránci vedení boje do té míry, že může být donucen k ústupu z postavení, aniž způsobil větší ztráty. I zde jsou ochranné prostředky, jimiž pronásledující disponuje, hlavním činitelem pro taktické řešení úkolu při naražení na zamořené prostory a záleží hlavně na tom, aby jich bylo správně použito v daném případě.

Způsob, jak bude použito chemických jednotek, bude obdobný jako při přibližování a zjednávání dotyku.

Z á v ě r.

Pokusil jsem se v tomto článku řešit některé taktické problémy vznikající z jistoty, že v příští válce budou bojové chemické látky a zvláště trvalé BCHL. jedním z nejpoužívanějších prostředků boje. Podkladem pro taktické řešení bylo mi materiální vybavení pěchoty ochrannými prostředky proti BCHL., navrhované nebo již provedené v některých armádách, a některé články ruské vojenské revue „Vojennyj věstník“, jednající o překonávání zamořených prostorů pěchotou.

Prameny jsou poměrně chudé; částečně snad i proto, že si ani při zkušenostech s trvalými BCHL. ze světové války neuvědomujeme dobře všechny obtíže, které nás při dnešních prostředcích chemického boje očekávají. Mou snahou bylo zjistit co největší počet těchto obtíží při překonávání zamořených prostorů v útočném boji a najít vzhledem k nynějším prostředkům způsob, jak jim čelit. Jak jsem již dříve řekl, nebudou to opatření rázu pouze technického, nýbrž i taktického a některá z nich si vynutí i změnu anebo doplnění našich výcvikových předpisů, které dopo-

sud k taktické strážce ochrany proti chemickým útokům a k taktické strážce vedení boje v zamořených prostorech jen málo přihlížely.

Snad jsou nebo budou nalezeny takové prostředky ochrany proti trvalým bojovým chemickým látkám, kterými budou obtíže boje v zamořeném terénu odstraněny anebo alespoň sníženy; prozatím však musíme počítat s těmi známými ochrannými prostředky, kterými je nebo bude péchota v boji vybavena, a podle toho usměrnit i její technický a taktický výcvik.

Štábní kapitán jezd. J. E. Š r a m l:

Pancéřová OPL.

Článek uveřejněný ve VR. čís. 9/1938 „Bitevní letectvo na současných bojištích a obrana proti němu“, zasluhuje hlavně ve IV. odstavci několika doplňků nebo poznámek.

Autor článku tam praví, že je úkolem techniků vyřešit „pancéřovou OPL.“ tak, aby mohla chránit bojové jednotky za útoku (ústupu) v prostoru, který bude vydán postřelování pozemnímu i leteckému, a aby obsluha OPL., chráněná pancířem, nabyla vědomí morální i materiální podpory a klidu a zvýšila si tím účinek PL. střelby.

Doporučuje obrněné terénní auto nebo pásové vozidlo, vystrojené kulomety (dvojkulometry) schopnými i střelby na pozemní cíle.

V podstatě jde o vytvoření nové motorisované pancéřové zbraně, určené k potírání především letectva nízko létajícího a pak pozemních cílů.

Známe-li dnes výkonnost pancéřovaných vozidel (OA. a tanků), pokud jde o jejich pohyblivost v terénu a schopnost doprovázet bojové jednotky v postřelovaném prostoru, přicházíme k názoru, že pancéřovaná OPL. je vlastně druh útočné vozby, jejíž zbraně (kulometry) jsou však lafetovány i pro PL. střelbu, resp. hlavně se zřetelem na tuto potřebu.

Je dostatečně známo, že lafetace zbraní ÚV. a OA. (kulometů a malorážných děl) je v těchto vozidlech řešena speciálně vzhledem na možnosti střelby na pozemní cíle, na způsob pozorování a na místě neposledním na bezpečnost obsluhy zbraní proti účinku nepřátelského pozemního postřelování, čímž zorný prostor a pozorování z vozidel jsou značně omezeny a zamíření na cíl je tím značně znesnadněno.

Víme-li pak, že pro střelbu PL. na nízko létající letouny je třeba mimořádné rychlosti v zamíření a rychlého sledování cíle — letounu — zbraní, docházíme k závěru, že půjde o speciální lafetaci zbraní PL. s mimořádně velkým zorným polem a manipulačním prostorem pro obsluhu zbraně PL.

Zbraň by musila být tak lafetována, aby mohla působit od minimální 0 polohy v celém polokruhu náměru 180° rychlostí rovnající se rychlosti letounu letícího asi 50 m nad zbraní. Uvědomíme-li si tuto potřebnou rychlost v zamíření, vidíme, že lafetace zbraně musí být provedena volně, t. j. bez nuceného mechanického nebo jiného náměrného nebo odměrného zařízení.

S lafetací zbraně však těsně souvisí pancéřování zbraně, resp. ochrana obsluhy pancéřovým krytem řešeným tak, aby tento kryt byl stejně rychle pohyblivý jako zbraň sama a aby pancéřový kryt nepřekážel pozorování. Uvést tyto dva požadavky v soulad bude právě nejtěžším problémem,